

DELAVSKI NEMIRI V ANGLJI IN IRSKEM.

VELIK ŠTRAJK V LONDONU.

Promet na podulični železnici ustavljen.

London, Feb. 2. — Vslužbeni na petih poduličnih železnicah so zadržali o polnoči. Štrajkarji so zagrozili, da bodo ustavili ves električni promet, ako vlada rabi vojaško silo napram njim.

KRVAVI IZGREDI NA ANGLEŠKEM IN IRSKEM.

London, 2. feb. — Vlada je poslala vojaške čete v Glasgow kjer se vrše veliki nemiri. Voditelji delavcev v Londonu pozivajo stavko.

Stavkovni odbor v Belfastu je izdelal načrt za generalni štrajk na Irskem. Izgredi in boji med štrajkarji in policisti v Belfastu se nadaljujejo. Mestne oblasti in delodajalci so pričeli mobilizirati odpuščene ulstrske vojakke proti stavkarjem.

Položaj v Belfastu je kakor v kakšnem nemškem mestu kjer vladajo revolucionarji. Stavkovni odbor, kateremu pravijo "sovjet", je vzel v roke vso oblast v mestu. Nihče ne more storiti ničesar ako ne pride s kapo v roki pred ta odbor; celo policija se mora pokoriti stavkovnemu odboru. Kadar gredo štrajkarji v kakšen hotel, kjer se gori električna luč, vzamejo s sabo policiste, ki morajo zapreti električni tok. Glavni poštar se je zahvalil odboru, ki mu je dovolil razsvetljavo v postnem poslopiju. Odbor je izdal naredbo, po kateri opravljajo delavci gotova dela, ki so potrebna za prehrano in zabavo ljudi; drugače počiva vsako drugo delo. Odbor je dovolil predstave v gotovih gledališčih za delavce in štrajkarji so zasegli neko tiskarno, v kateri tiskajo buletin za delavce, da imajo kaj čitati. Štrajkarjem se je pridružilo veliko število odpuščenih vojakov in pomorščakov.

V Glasgowu je bilo v petek 50 oseb ranjenih v izgredih, ko so stavkarji razdajali več zovoz polnoce železnice. Policisti in vojniki so bili več ur v boju s stavkarji. Stavka se razširja. V Lanarkshiru so zaštrajkali premogarji in osem oseb je bilo aretiranih vsled nemirov. V Edinburgu j. 2000 štrajkarjev zahtevalo, da jim mesto dovoli \$10,000 podpore.

Zastopniki premogarske organizacije so predložili ministru za delo zahtevo, za 20 odstotkov povisavanja plače, šesturni delavnik in podržavljenje rovo.

Štrajkarji na Irskem so organizirali svojo policijo.

London, 2. feb. — Stavkovni odbor v Belfastu je organiziral delavsko policijo, ki šteje do zdaj 300 mož. Stavkovni odbor je absolutni gospodar v mestu. Delodajalci morajo prej dobiti dovoljenje od odbora, predno smejo stopiti v svoje tovarne in ladjedelnice.

Glasgow je napolnjen z vojakstvom in izgredi so prenehali. Shipwell, predsednik stavkovnega odbora v Glasgowu, je bil večerj aretiran. V teku je gibanje za generalni štrajk na Irskem na 44urni tedenski delavnik.

Krvavi boji med delavci in vojniki v Peruviji.

Lima, Peruvija, 2. feb. — Vbitki med vladnimi četami in štrajkarji v Laredu je bilo ubitih in ranjenih več oseb. V Trujillo in Salaverry je izbruhnila generalna stavka.

V republiki Chile je delavski položaj zelo kritičen.

Anglija ni dala Gibraltarja.

Pariz. — London Daily Mail zanika vest, da je Anglija zamenjala Gibraltar za Maroko s Španijo. Anglija je zavrgla špansko ponudbo.

DELAJSKO GIBANJE.

VSE SE ORGANIZIRA — ZAKAJ SE NE BI DELAVCI

Pittsburgh, Pa. — Na tukajšnjem delavskem shodu v Labor Templu je izjavil Walter E. Hilton, iz Wheelinga, W. Va., da bi se morali jeklarški delavci zanimati, kaj se godi po svetu in črpati iz dogodkov dober nauk zase. V Parizu na primer se je organizirala liga narodov. Vse se organizira kakaj se ne bi združili tudi delavci v jeklarnah in železarskih tovarnah in organizirali svojo "ligo jeklarn".

Na shodu je govoril tudi Chas. F. Nicholson, podpredsednik organizacije strojnikov (International Association of Mashinists). Shod se je vršil z namenom, da se organizirajo delavci v pittsburskih jeklarnah v strokovni organizaciji, ki se naj pridruži Ameriški delavski federaciji.

700,000 TEKSTILNIH DELAVCEV JE VPOSTAVILO OSEMURNI DELAVNIK.

New York, N. Y. — Tekstilni delavci, organizirani v organizaciji pod imenom "United Textile Workers of America" so pričeli danes delati osem ur dnevno, ne glede na to, kaj porečejo podjetniki.

John Golden, predsednik organizacije, je brzojavno sporočil azključek 380 lokalnim organizacijam. Ob tej priliki se je izrazil: "Mi vpostavimo osemurni delavnik in če ni podjetnikom všeč, naj pa store prihodnjo potezo."

Tekstilni delavci, ki štejejo v organizaciji 700,000 članov, delajo sedaj 54 ur v tednu, zahtevajo pa sedaj 48 ur dela v tednu.

MR. PIE IN STAVKE V LADJEDELNICAH.

Washington, D. C. — Charles Piez, vrhovni ravnatelj brodogovne korporacije, je izjavil, da bo vlada pustila stati delo v ladjedelnicah, v katerih se pojavljata stavka.

To opazko je napravil z ozirom na štrajk v ladjedelnicah v Seattlu. Dodal je, da so delavci ravnali nespametno, ker so zastavkali.

ORGANIZIRANO DELAVSTVO NAPOVEDUJE BOJ PROHIBICIJI.

Louisville, Ky. — Tukajšnje strokovne unije, ki štejejo približno 25,000 članov, so na zboru sprejele resolucijo, v kateri zahtevajo, da se takoj skliče izredna konvencija organizacije American Federation of Labor z namenom, da organizirano delavstvo izreče svoje stališče napram splošni prohibiciji.

Resolucija se glasi, da bo prohibicijski dodatek k ustavi povzročil brezposelnost, konkurenco med delavci za službe in ustvaril razmere, da bodo delodajalci lahko znižali plače.

Resolucija je bila poslana predsedniku Gompersu in ostalim odbornikom Ameriške delavske federacije kakor tudi odboru državnih delavskih federacij.

1,500 KAZNENCEV V LEAVENWORTHU JE ZASTAVKALO.

Leavenworth, Kans. — Nad en tisoč pet sto kaznencev je zastavkalo v zvezni kaznilnici. Polkovnik Sedgwick Rice, poveljnik kaznilnice, pravi, da se kazneni pritožujejo, da so jih silili delati z amorci in da je hrana slaba. Pritožujejo se tudi radi neenakih kazni radi enakega prestopka, ki so jih izrekla vojna sodišča.

Miljon zavezniških vojakov ob Reni.

Pariz. — "Echo de Paris" javlja, da se število francoskih, angleških in ameriških vojakov ob Reni zniža na milijon mož, ki ostanejo tam, dokler se ne podpiše mir.

TERITORIJALNO VPRAŠANJE NA MIROVNI KONFERENCI.

Jugoslovansko vprašanje je zdaj na dnevnem redu.

USODA TRSTA, GORICE, ISTRE — REKE IN DALMACIJE. SE ODLOČI TA TEDEN.

Turčija je razkosana.

Pariz, 2. feb. — Po uradnem poročilu je velika petorica na večrajšnji seji rešila češko-poljsko vprašanje premogovnega okoliša Teschena na Slezkem, odobrila je navodila, katerih se ima držati zavezniška komisija, ki obišče Poljsko in nadhljevala z razpravljanim o srbsko-rumunskem sporu zaradi Bačke in Banata na Ogrskem. Prihodnja seja se vrši v ponedeljek predpoldne.

Ta teden pride na vrsto jugoslovansko-italijanski spor zaradi dežel ob Jadranskem morju. Obe stranki sta pripravljene na ljuto diplomatsko bitko.

Češko-poljsko vprašanje valed premogokopov v Sleziji je rešeno ačasno. Obe stranki sta se sporazumeli glede uprave spornega teritorija, dokler ne pride definitivnega poravnaja.

Vprašanje Turčije je bilo rešeno obenem z vprašanjem nemških kolonij. Turčija izgubi Armenijo, Sirijo, Mezopotamijo in Palestino. Vse te dežele, ki se smatrajo deloma civilizirane, pridejo pod protektorat lige narodov, toda v notranjih zadevah dobe avtonomijo. Vprašanje Carigrada se ni rešeno in pride še ta teden na dnevni red. Kakor se čuje, bodo zavezniški ponudili oskrbnitvo ali upravo mednarodnega režima v Carigradu Združenim državam.

Rumunske zahteve so vzele največ časa na večrajšnji seji mirovne konferenec. Rumunija ne zahteva le Banata, temveč tudi Dobružo, Sedmograško, Bukovino in velik kos Besarabije z lukami ob Črnem morju.

Kar se tiče nemških kolonij, je velika petorica formalno sklenila, da jih odvzame Nemčiji zaradi krutega postopanja z odatnimi domačimi in drugič zaradi tega, ker jih je zlorabila kot submarinska oporišča. Uprava kolonij se poveri večjim državam v ligi narodov, ki morajo od časa do časa poročati mednarodni oblasti o stanju v kolonijah; upravne države morajo dalje skrbeti, da se v kolonijah zatre trgovina s sužnji in alkoholnimi pijačami in da nimajo domačini nobene militaristične oblasti, izvemski kolikor je potrebno v domače policijske svrhe.

Japonci so se formalno podvrkli sklepu večine, ampak vsakomur je jasno, da niso niti najmanj zadovoljni. Japonci odprto pravijo, da so samo zato napovedali vojno Nemčiji in prišli na mirovni kongres, da dobe bogate koncesije na Kitajskem in potrebne otoke na Pacifiku; oni smatrajo, da so odločili vojno, drugače bi bila vojna po njihovem mnenju izpadla vse drugače, če bi bili stopili na stran Nemčije. In zdaj jih je evropska diplomacija zopet prevrnila in okradla za "srdovne zmagice", kakor jih je po vojni s Kitajsko in po vojni z Rusijo.

Tako lementirajo Japonci v Parizu in napovedujejo — velike nemire v svoji domovini.

Ta teden pride na vrsto tudi zadeva glede odgovornosti za vojno. Komisija za ligo narodov je že izvršila precej dela pri sestavljanju generalnega načrta.

London, 2. feb. — Nekateri angleški listi napadajo Ameriko zaradi njenega preprečenja aneksije nemških kolonij. Pravijo, da je Velika Britanija opravičena do okupiranih kolonij ravno tak, kakor je bila Amerika po vojni s Španijo opravičena anektirati Filipine in Kubo.

Diplomatje pravijo, da je spor ob Jadransko najtežji problem konferenec. Rumunska ima tudi tajno pogodbo. Japonci so kapitulirali pred Wilsonom.

Pariz, 2. feb. — Jugoslovanske zahteve in spor z Italijo je zdaj na dnevnem redu mirovne konferenec. Diplomati pravijo, da bo to vprašanje dalo največ dela in sitnosti.

Srbaki regent Aleksander je prišel večerj v Pariz, da se osebnopogovori z Wilsonom o jugoslovansko-italijanskem problemu.

Wilson in Sonnino sta imela zadnje dni več razgovorov in Lloyd George se je veliko trudil, da bi prišlo med njima do sporazuma glede jugoslovansko-italijanskega spora, ali do zdaj je bilo vse zaman; Wilson niti Sonnino ne moreta doseči kompromisa. Ona pasilo se pa je, da je prišel Sonnino onahpovati. Pritiski Amerike je velik in med Italijani je občutiti razpoloženje, da se bodo končno zadovoljili z internacionaliziranjem Reke, tako da ne dobe tega pristanišča Italijani niti Jugoslovani.

Medtem pa prihajajo vesti, da je prišla napetost med Italijani in Jugoslovani do vrhunca. Iz Ljubljane poročajo, da so italijanske čete zamutile Reko in medzavezniška komisija je prevzela vlado v mestu.

Druga vest iz Zagreba se glasi, da je bataljon srbskih vojakov zasedel Reko in italijanske čete so se umaknile v Volosko.

Včeraj je prišla na dan zopet ena tajna pogodba. Sklenjena je bila med entente in Rumunijo, ko je zadnja stopila v vojno istočasno kot Italija. Velika petorica je v petek zasliala srbskega delegata Pašića in rumunskega ministraškega predsednika Bratianu, ki sta predložila sporno zadevo glede srbsko-rumunske meje. Pašić je dejal, da je Srbija vedela za rumunsko tajno pogodbo z zavezniki, ali od takrat so se razmere spremenile in on (Pašić) je zato, da se vposteva Wilsonov narodnostni princip, kajti v spornem teritoriju (Banat) prevladuje srbski prebivalec.

BOJKOT AMERIŠKEMU BLAGU.

ITALIJA JE PREPOVEDALA UVOZ USNJA.

Washington, D. C. — Italijanska vlada je prepovedala uvoz usnja in čevljev iz vseh dežel za privatne podjetnike. Tako naznanja vojni trgovski odbor, ki je prejel to naznanilo od italijanskega komisarja v Združenih državah.

Prepoved je obudila v političnih krogih splošno pozornost, ker je nekateri smatrajo za potezo proti Združenim državam. Italija še v mirnem času ni bila dobro založena z usnjem, torej ga očitno tudi sedaj nima tako odveč, da lahko izhaja brez tujega usnja. Usnje za izvoz pa imajo v teh časih le Združene države, torej so besede iluzorične, ki govore, da prepoved velja za vse dežave.

ANGLEŠKA PREPOVED ZA UVOZ AMERIŠKEGA BLAGA POVZROČA RAZBURJENJE.

Chicago, Ill. — Med tukajšnjimi trgovci je napravila prepoved za uvoz blaga razburjenje. H. H. Merriek, predsednik trgovske zbornice je dejal, da je čas za Ameriko, da se zbudi.

Dodal je, da mora Amerika zgraditi svoje ladje in ne gledati mirno, dokler ne bo potisnena v kot. Rekel je, da bodo visoke cene za ameriško blago na britskih ladjah iztrgale Ameriki tujezemske trge.

John J. Arnold, podpredsednik prve narodne banke, se je izrazil, da je prepoved mogoče samo začasna in da jo je Anglija izdala le v skrajni potrebi.

ZALAGANJE SVETA V ŽIVILI.

New York, N. Y. — Po splošnem živliskem programu, ki so ga izdelali zavezniški, bo Nemčija prejela mesečno 6,000,000 bušljev žita, če ima denar, da ga bo plačala. Žito bo prihajalo večinoma iz Združenih držav. Tako je sporočil Herbert Hoover Julius H. Barnesu, predsedniku zvezne žitne korporacije.

Sporočilo pravi, da do julija dobita Italija in Francija 80,000,000 bušljev žita, poleg bodo avzevniške vlade kupile še 75,000,000 bušljev ovska.

Neutralski bodo potrebovali približno 60,000,000 bušljev pšenice, rži in ječmena.

Žitna korporacija napravlja žitne zaloge v Rotterdamu, Trstu in Carigradu, iz katerih bo prodajala žito. Take zaloge bodo ustanovljene tudi v drugih mestih.

DELAVSKI TAJNIK PRIPOROČA TAKOJŠNJO ODPOMOČ.

Washington, D. C. — Delavski tajnik Wilson je priporočil, da kongres sprejme potrebne postave, s katerimi bo mogoče skrbeti, da bodo ljudje imeli delo.

Prišel je na skupno sejo senatnega in zborničnega odseka za delavske zadeve, da zagovarja Kenyonovo predlogo, ki priporoča, da se izda \$100,000,000 za javna dela, da bodo lahko dobili delo demobilizirani vojniki.

Kenyonova predlogo dalje dovoljuje, da se posojil državam in občinam \$300,000,000 po 5%, da lahko prično z javnimi deli. Rok posojila poteče po desetih letih.

Mj. Wilson je dejal, da noče nikogar razburjati, kajti prihodnjih deset let bo dosti dela v Združenih državah. Ali sedaj, ko se demobilizirana armada in vojna industrija prehaja v mirovno, so druge razmere. V tovarnah morajo reorganizirati in predelati stroje, da bodo izdelovali produkte, ki najdejo kupece v mirnem času. V tem času so tovarne zaprte, ali pa dela v njih znižano število delavcev. Demobilizirani vojniki zopet množo armado brezposelnih delavcev, in če ne bodo pričeli kam — javnimi deli, postane lahko armada brezposelnih delavcev tako velika, da bo videti pohajati velike trume brezposelnih delavcev od tovarne do tovarne.

Češko-poljski spor dela petorici veliko preglavice. Spor se sūče okoli Teschena v Sleziji, kjer so bogati premogokopi. Poljaki zahtevajo ta kraj na temelju narodnosti, Čehi pravijo, da je pokrajina važna za nje z gospodarskega stališča, ker potrebujejo premog.

(Dalje na 3 str., 1. kol.)

POVEČANJE MORNARICE.

ADMIRAL MAYO PRIPOROČA POVEČANJE MORNARICE.

Washington, D. C. — Admiral Mayo, poveljnik atlantskega brodogovja, je priporočil zborničnemu mornariškemu odseku, da se mornarica poveča.

"Liga narodov se bo kmalu približala cirkularni žagi, ki niha sredstev za izvedbo svojega programa in mednarodne policijske sile," je rekel admiral Mayo. "Zdaj je čas, da gremo do meje in povečamo mornarico."

Strinjal se je z mr. Padgetom, predsednikom odseka, da kongres dovolj zgradbo glavnih ladij, hi trost in oborožitev teh ladij pa naj določijo mornariški eksperti.

"Ali mislite, da je sedaj ugoden čas za povečanje mornarice, ko bodo druge dežele prenehale z gradnjo ladij radi dolgovi?" je vprašal kongresnik Kelley iz Michiganu.

"Deloma, pa ne v glavnem," je odgovoril admiral. "Zdaj jo lahko povečamo, ker svet to pričakuje, kasneje bi imeli sitnosti in skoraj gotovo bi prišlo do poizvedb."

"Mislim, da bo Anglija vedno prva na svetu," je nadaljeval admiral.

"Tedaj je to dirka med nami in Anglijo," je pripomnil mr. Kelley. "Mogoče," je odgovoril admiral.

Admiral Mayo je dalje priporočil, da v letu 1920 ne sme biti manj kot 8,000 oficirjev v mornarici. Nadaljeval je, da se mora mornarica povečati, ne glede na to, kaj nam prinese mirovna konferenca. Priporočil je, da naj nove ladje nosijo 12-palčni oklep mesto 16-palčnega.

Poveljnik Pye, ki se je nahajal v spremstvu admirala, je priporočil, da se grade večji razruševalci.

KONGRES BO MOGOČE ODBRŽAVATI IZREDNO ZASEDANJE.

Washington, D. C. — Sedanja znamenja govore, da bo kongres najbrž pozvan k izrednemu zasedanju pred poletjem.

Predsedni Wilson se vrne v Washington nekega dne v februarju, in pronašel bo, da je bilo rešenih malo zakonskih predlog. Ko je odpotoval predsednik v Evropo, je ostalo veliko dela kongresu, in razne debate o ligi narodov in drugih problemov, ki se nanašajo na mirovno konferenco, so vzele mnogo časa. Čeprav bi bil predsednik ostal doma, bi vseeno ne bilo dovršeno vse delo.

Med važne zadeve, ki še niso rešene, spada mornariška predloga glede povečanja mornarice. Prepoved naseljevanja skozi štiri leta in stabiliziranje cene tudi ne bosta rešeni do 4. marca t. l. Zaslisanje o podaljšanju roka za kontrolno nad železnicami menda tudi še ni rešeno, zato ni pričakovati, da bo ta problem rešen, preden poteče čas sedanjega kongresnega zasedanja.

Slišijo se tudi glasovi, da predsednik ostane v Evropi, dokler ne bo sklenjen mir. V diplomatskih krogih sodijo, da bo mir sklenjen v juniju. Po sklenjenem miru se predsednik Wilson vrne v Ameriko in skliče takoj izredno kongresno zasedanje.

Takoj po končanih volitvah v novembru je bilo spoznati, da kongres ne bo rešil vseh važnih predlog. Republikanci so pri novemberških volitvah dobili večino v kongresu in slišali so se takrat glasovi, če republikanska opozicija v sedanjem zasedanju ne doseže drugega uspeha, bo lahko z razpravnimi zavlekla nekatere predloge, da jih bo rešil šele prihodnji kongres, v katerem bodo republikanci v večini.

Če bodo nekatere predloge odložene za prihodnji kongres, ne bo to nikogar iznenadilo.

VREME.

Chicago in okolica: Danes dež, zmrzni južni vetrovi. Solnčni vzhod 7:07 A. M., zahod 5:07 P. M.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v klepanju n. pr. (Januar 31-19) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

"TEMPORA MUTANTUR..."

Cene bombažu so pričele padati in kongresnik Heflin se razburja, mesto da bi se veselil, ker padanje cen nanznanja, da bo ljudstvo lahko kupovalo perilo in druge izdelke iz bombaževine po nižjih cenah. Mr. Heflin meni, da so finančniki v Wallstreetu zagodili to neprijetno pesmico za bogate nasadnike na jugu.

Mogoče je mnenje gospoda Heflina pravilno in odgovarja popolnoma resnici. Ali pozabiti ne smemo, da je ves jug v vojnem času solidarno protestiral proti uravnavanju cen po vladi. Gospodje z juga so takrat rekli, da so zadovoljni, če se bombaž prodaja na odprtem trgu in da jim še v sanjah ne pride na misel, da bi bile cene bombaža podvržene vladni kontroli. Seveda, to je bilo takrat, ko so dobili gospodje plačan bombaž, če so zahtevali še tako visoko ceno. Danes je seveda drugače, kajti bombaž ni več dragocen produkt. Vojna je končana, število ranjenecv se več ne množi, ampak se krči. Kajzerjeve potapljače ne ogrožajo več ladij, ki prevažajo bombaž iz Egipta in Indije v Evropo. Ta nevarnost je zdaj minila in povpraševanje po bombažu na trgu ni več tako veliko kot v vojnem času.

To je vzrok, da se gospod Heflin razburja in prihaja so zaključka, da mora vlada nekaj storiti za nasadnike na jugu, ki se pečajo s pridelovanjem bombaža.

Ali ni taka zahteva čudna! V vojnem času je bila minimalna cena potrebna, da obvaruje konzumente pred visokimi cenami, pa so gospodje nasadniki rekli, da je ne marajo. Zdaj zahtevajo minimalno ceno, ko je trg precej dobro založen z bombažem in nima pomena za konzumente.

Če je bil odprt trg za bombažne nasadnike dober v vojnem času, zakaj bi jim sedaj ne bil všeč, ko je sklenjeno premirje in se bliža doba pravega miru? Če bombažni nasadniki žele zdaj minimalno ceno za bombaž, je ne mara ljudstvo. Ljudski interesi pa vendar štejejo nekaj več kot na koristi peščice bombažnih nasadnikov in mešetarjev, ki so si s prekupovanjem bombaža nagromadili čedno premoženje, da lahko izhajajo, čeprav ni profit tako velik kot v vojnem času.

Pred vlado se sedaj pojavljajo važnejša vprašanja, kot je minimalna bombaževa cena. Problem rekonstrukcije po vojni je za vlado tehtnejši in važnejši, zato naj se gospodje bambažni nasadniki lepo pomirijo in čakajo, da bo vlada imela čas baviti se z njihovimi željami.

Če so bombažni nasadniki lahko do sedaj prodajali bombaž brez minimalnih cen, bodo tudi v prihodnosti izhajali brez njih.

INTERESNE SFERE V KITAJU.

Pred izbruhom svetovne vojne so bile v Kitaju interesne sfere raznih evropskih držav. V teh interesnih sferah so prizadete države uživale gotove pravice, od katerih so bile druge države izključene. Take predprave so seveda povzročale diplomatske spletke in podžigale nevoščljivost.

Zastopniki kitajske republike zahtevajo na mirovni konferenci, da Kitajci sami odločajo o svoji usodi in da se opuste interesne sfere tujih držav v Kitaju. Ta zahteva je ravnotako pravična kot drugih narodov, da v mejah svoje države odločajo o svojih zadevah. In če je enemu narodu priznana ta pravica, se logično ne more odreči drugemu civiliziranemu narodu.

V kitajski republiki živi do 400.000.000 ljudi. In Kitajci smatrajo gotovo vsako vmešavanje v njih notranje zadeve za poniževalno, ker govori, da Kitajci še niso zrel narod, ki zna voditi svoje zadeve. Razni nazadnjaški agitatorji, ki so se najboljše počutili v starem Kitaju, ko je bila kita še obligatno znamenje podaništva, uporabijo vsako vmešavanje od zunaj v kitajske razmere za podžiganje nekih mas proti tujcem in modernim tehničnim iznajdbam. Kakšne posledice lahko povzroči tako podpihovanje, pa dokazuje jasno kot beli dan zadnja boksarska ustaja. Res se je od te ustaje marsikaj spremenilo v Kitaju z ozirom na politične razmere. Kitajskega cesarstva ni več in danes imamo kitajsko republiko. Ali vse te pridobitve so lahko izgubljene čez noč, če nazad-

njaki dobe gradivo za uspešno agitacijo med ljudskimi masami.

Če bo kitajska republika imela proste roke v domačih zadevah in ne bodo njenega razvoja ovirali vplivi, prihajajoči od zunaj, pojde razvoj z bolj hitrimi koraki naprej kot sedaj, kajti Kitajci bodo smatrali tujcemce za njih prijatelje in učitelje in ravnali se bodo po njih nasvetih.

Da je Kitaju omogočen prost razvoj, morajo izginiti interesne sfere tujih narodov v njem, ki so do sedaj precej zakrivilo, da je zaostal v razvoju.

Dopisi.

Slovan, Pa. — Tukajšnja naselbina ni posebno velika in šteje morda kakih par tisoč prebivalcev. Kar nas je Slovanov, smo večinoma vsi zaposleni v tukajšnjih premogokopih, in nekaj jih je vposlenih tudi v tukajšnji kemični tovarni. Premogarji smo vsi organizirani v U. M. W. of A. Kar se dela tiče, se ne morem posebno pohvaliti, ker so nekateri rovi prenehali z delom, nekateri pa delajo samo s polovičnim časom. Ravnotako je tudi v tovarni. Za časa vojne je tovarna obratovala noč in dan in delavci so delali po osem ur v treh oddelkih. Toda v zadnjem času je družba skrajšala delavni čas in odslavila nekaj delavcev, kateri pa morajo delati dvanaest ur na dan in sicer za isto plačo, kot so prej delali osem ur. Družba se je menda izrazila, da ne more več plačati, sicer je primoprana, zapreti tovarno, ker nima nobenega dobika. Koliko je na tem resnice, meni ni znano. Edino delavci še vedno garažo za plačo, katero jim je družba ponudila.

Tukajšnji Slovenci in Hrvati so zelo navdušeni za socialistično stranko. Sklicali so shod in povabili J. S. Dimitrijeviča iz Detroita za glavnega govornika. Imael je daljši jako podučen govor in so ga poslušalci poslušali z velikim zanimanjem. Na tem shodu je bilo seveda tudi nekaj oseb, kateri so nepristopni za vse, kar more koristiti priprostemu delavcu. Poskušali so razbiti shod, toda ker se jim ni posrečilo, so šli na policijo in tam denuncirali Dimitrijeviča, češ da je boljševik in da napada Združene države. Valed te ovadbe je policija aretirala Dimitrijeviča, katerega je pa drugi dan sodišče v Pittsburghu opustilo, ker mu niso mogli dokazati ničesar.

Iz tega se razvidi, koliko je še delavcev, kateri takorekoč sovražijo ves napredek in so nepristopni za vse ideje. Nekateri bi še najraje videli, da bi bili v srednjem veku, ko ni imel navaden priprost delavec nobene pravice niti toliko kot žival. Mesto, da bi poslušali razne govornike, kateri nas vzpodbujajo na vztrajno delo na delavsko političnem polju, pa še denuncirajo take govornike. In kaj s tem dosežemo? Nič, ampak sami sebe blamirajo in s tem se izpostavijo pri svojem lastnem narodu v slabo luč in tudi pri drugih narodih. So proti vsakemu napredku, proti vsaki demokraciji, svobodi in prostosti.

To se razvidi tudi pri delovanju za prosto in svobodno jugoslovansko državo. Vsak pameten Slovec mora razgovoriti, da je edina rešitev jugoslovanskega vprašanja federalizacija balkanskih narodov, federalivna republika, v kateri bi bili zastopani vsi jugoslovani in tudi drugi balkanski narodi. In kako se nekateri vpirajo temu in delujejo, da bi ostali balanski Jugoslovani še nadalje razcepljeni in razdruženi in bi bili nekaka igralna žoga za druge močnejše narode, katerih aspiracije segajo na Balkan in v Malo Azijo. Še vedno ne vidijo sovražnika, ki je sicer skrit toda treznim in preudarnim ljudem dobro poznan, ki bi jugoslovanske narode izrabljal in jih ščeval eden proti drugemu in s tem koval svoj dobiček iz naše razdvojenosti. Nekateri še vedno trdijo, da je edina rešitev vsega tega v Veliki Srbiji in pod Karadžorjevo dinastijo. Toda ne vidijo, da je še ena kraljevina na Balkanu, jugoslovanska namreč, katero kralj se ne mara kar tako umakniti drugemu kralju. In čemu vse to? Ali ni bolj pametno, da se vsem kraljem pove, da je najbolje zanje, da se prostovoljno umaknejo, da je ljudstvo dovolj pametno, da se lahko vlada, kot je že bilo tolikokrat pojasnjeno.

Radi tega pozivljam rojake — delavci združite se in delujte za našo svobodo in prostost in ne delajte zaprek, ker s tem si škodujete samim sebi in vašim potomcem.

28. januarja je nastal v tukajšnji kemični tovarni prepri med dvema Špančema in enim Rusom. Pogovarjali so se menda o političnem položaju, ker je eden izmed Špancev rekel, da on ne mara delati v družbi kjer so boljše viki. Rus je postal vsled tega toliko jezen, da je zagrabil železni drog, s katerim je čistil peč, in udaril dotičnega Španca s tako silo po glavi, da je bil čez pol ure mrtev. Rus je po tem činu začel bežati, toda drugi Španec ga je dohitel, podrl ga na tla in mu z opeko razbil skoro vso glavo. Prepeljali so ga v bolnišnico in zdravniki imajo le malo upanja, da mu ohranijo življenje.

Španca je policija prijela in ga izročila državnemu pravdnstvu. Poročevalec.

Farrel, Pa. — Ker spoznam situacijo in resne čase, v katerih se nahaja Slovenski narod v stari domovini in ker nimam posebnih "družinskih" stroškov, pošljem drugi desetak v milijondolarski sklad za S. R. Z. Kajti izprevidel sem, da ni dovolj za starega pečlarja "s plešo na glavi", ako pošlje samo en desetak za SRZ. Upam da s tem bom rešil čast pečlarjev. Pričakujem od vseh slovenskih fantov, da bodo podarili SRZ najmanj po dvajset dolarjev, ker to ni veliko za fanta, kateri hoče biti "fant od fare". Ne smemo se pustiti osramotiti od oženjenih, kateri morajo skrbeti za družine in imajo v primeri z nami večje stroške. Kajti svoboda je več vredna, kot dvajset dolarjev, in pomisliti moramo, da mi še žrtvuemo jako malo v primeri z onimi fanti, kateri so žrtovali svoje najdragocenejše, življenje, za svobodo.

Želim, da bi se ta sklad nabiral vedno in jaz bom prispeval v vsaki mesec po en desetak v ta namen. Upam, da sem upravičen radi tega nositi znak s tremi zvezdami in moj "pečlarski sodrug" ne bo protestiral proti temu. (Brat Terbovec je rekel, da ste upravičeni do tega znaka, ker hočete poslati drugi mesec še en desetak. Opomba ured.)

Pozivljam vse pečlarje, da naj vsak daruje en dvajsetak in nič manj in ko dosežemo svobodo našim rojakom v stari domovini in prostost Jadranskega morja, bomo lahko popevali: "Zdravo Morje Adrijansko, Zopet si Slovansko..."

Frank Kramer.

Lawrence, Pa. — Solnce je prijazno pošljalo svoje tople žarke na zemljo kakor bi bilo tudi ono veselo, ko se je vršila konferenca SRZ za zapadno Pennsilvanijo dne 26. januarja v Cantonburgu. Prvotno je bilo sklenjeno, da se ta konferenca vrši v Pittsburghu, Pa., toda iz različnih vzrokov so tukajšnji odborniki, premestili konferenco, zakar jim je vse članstvo dalo zaupnico, ker so sami izprevideli, da je bolje, ako se konferenca vrši v sredini premogarskega okrožja. Na tej konferenci se je sklenilo, da se še nadalje vrši nabiranje in agitacija za milijondolarski sklad, brez ozira, koliko smo do sedaj zbrali, kajti delo SRZ ni še končano in radi tega se mora kampanja še nadalje vršiti. Čim več nabere, tem lažje bomo dosegli to, za kar se borimo.

Da je za to organizacijo vedno večje navdušenje, je pokazala ravno zadnja konferenca, ker je bila dvorana, ne ravno majhna, do zadnjega kotička napolnjena in poslušalci so z zanimanjem sledili raznim govornikom ter jim aplavdirali.

Poročila raznih zastopnikov so bila jako razveseljiva, ker so vsi

poročali o velikem navdušenju, katero vlada med rojaki. Nekateri so se pritoževali, da ne morejo dobiti dovolj potrebnih listin iz gl. urada SRZ in da jim je radi tega otežkočeno nabiranje prostovoljnih prispevkov. To občuti v vseh naselbinah in ravno tako tudi v gl. urad SRZ, in da kakor hitro bodo v gl. uradu SRZ, da jih bodo takoj dobili. Priporočam vsem zastopnikom, da te listine, o katerih upam da so jih že dobili, izpolnijo natančno po navodilih in pošljejo tajniku naše okrajne organizacije SRZ, kateri jih pošlje vse skupaj gl. uradu SRZ. S tem je prihranjenega veliko dela posameznim okrajnim tajnikom in tudi gl. uradu. Prihrani se tudi veliko stroškov, in s tem je treba varčevati, ker se denar zelo rabi v druge veliko bolj važne potrebe.

Nabrani denar sprejema Jože Ambrožič, katerega istotako pošlje na gl. urad SRZ. Poročilo je bilo, da je eksekutiva SRZ podaljšala rok za nabiranje prostovoljnih prispevkov v milijondolarski sklad do 17. februarja. Na naši zadnji seji je bilo sklenjeno, da se pri nas zaključijo 23. februarja, ko se vrši zopet konferenca, in sicer v Presto, Pa. Upam, da radi tega ne bo nihče pejevoljen, ker se z zaključitvijo kampanje za milijondolarski sklad ne preneha delovanje SRZ. Mi smo bili prisiljeni podaljšati rok, radi krajevnih razmer.

Pozivljam vse rojake, da naj delujejo po svojih močeh v korist SRZ in da naj se ne ustrašijo ne truda in ne žrtve. Kajti vsi lahko spoznamo, da je od nas ameriških Slovencev odvisna bodočnost naših rojakov v stari domovini. Vsi lahko vidite, da živimo v resnih časih za Jugoslovane. Ne držimo rok krčim, da bi potem vzrvali krivdo na naše voditelje. Kajti oni so le naš izvrševalni faktor in od nas je odvisno, kako bodo delali. Od naših sredstev je odvisno, koliko bodo dosegli. Čim več potrebnih sredstev imajo na razpolago, tem več bodo lahko dosegli.

Vsa konferenca se je vršila jako mirno, akoravno je trajala o malega dve uri in razni govori okrog tri ure. Med posameznimi presledki je igrala dobroznana canonsburška godba.

Ko je konferenca zaključila svoj program, je nastopil kot gl. govornik nam dobro poznani Ebin Kristan. Marsikomu so stopile solze v oči, ko je videl moža, ki je žrtvoval vse svoje življenje edino v prid slovenskemu proletarijatu. Kolikokrat so že razni ljudje, menjali svoje prepričanje iz sebičnih namenov, toda on je ostal značajan, in radi tega je nekaterim trn v peti. Spoznali bomo še le, koliko se imamo njemu zahvaliti, kadar ga ne bomo več imeli v svoji sredi.

Govoril je okrog dve uri in pol ter nas vzpodbujal k vztrajnemu delu, dokler ni naša naloga končana. Priporočeval je, kakih umazanih sredstev se poslužujejo naši narodni nasprotniki potem svojih agentov v tej deželi, da bi zasegli jugoslovanske kraje. Pojasnil nam je tudi koliko uspeha lahko beležimo od časa, odkar se je ustanovilo SRZ. Na nas tukaj živečih Slovencev je ležeče, da se jugoslovansko vprašanje takd reši, kakor najbolje odgovarja tam živečim narodom in da se oobenem preprečijo v bodočnosti oboženi konflikti.

Udeleženci te seje so z največjim zanimanjem sledili njegovemu govoru, akoravno je trajal nad dve uri. In marsikateri bi ga poslušali še dalje. Vsakdo mu je bil hvaležen za njegov krasen in vzeleznimiv govor. Da njemu se imamo zahvaliti, da, lahko rečem, za vse delo v korist SRZ. On njemu se imamo zahvaliti, da je seznanil ameriške državnike in celo ameriško javnost o pravem položaju na Balkanu in o težnjah Jugoslovancev. On je spisal vse poslanice, katere so seznanile Združene države o naših željah. Ko bi njega ne bilo tukaj, bi mi Jugoslovani ne bili niti za polovico toliko poznani v Združenih Državah.

Prepričan sem, da bomo dosegli to, za kar se borimo in ko dose zemo popolno svobodo in prostost našim rojakom v stari domovini, se bomo morali zahvaliti možu, kateri žrtvuje vse za naš narod in to je Ebin Kristan.

Priporočam še enkrat vsem rojakom v Ameriki, da neprestano

delujejo in agitirajo za cilje SRZ ter pridno nabirajo prispevke za milijondolarski sklad, da se čim prej uresničijo načrti, katere nam je podal Ebin Kristan.

John Terčelj.

Aurora, Minn. — Kakor v drugih naselbinah, tako smo se tudi v tej naselbini pridno poprijeli dela in nabiranja prostovoljnih prispevkov v milijondolarski sklad in dosedaj že nabrali vsoto \$379.25e in še vedno nadaljujemo z nabiranjem. In upam, da bomo dosegli lepe vspehe, ker se ljudje zavedajo svoje narodne dolžnosti. Edino, kar nam dela nekoliko preglavice, je taktika, katero so zavzeli voditelji nekdanje pokojne "Lige" in "Sl. Zavetišča", ker ne dajo v javnost nobenih konkretnih računov o nabiranem denarju in kakor se vidi, je vsa stvar zaspala. Zelo koristno bi bilo za splošno javnost, da bi se o tem pojasnilo, ker imajo nekateri ljudje napačne pojme o tej stvari. Olajšalo bi se tudi delo nabiralcem za milijondolarski sklad za SRZ, ker morajo odgovarjati na stavljen vprašanja in ker sami niso nič bolj informirani o tej stvari in popolnoma neprizadeti pri vsej stvari.

Pozivljam rojake, da naj prispevajo v milijondolarski sklad kolikor jim le dopuščajo razmere in naj bodo prepričani, da se bo vsak cent porabil v namene, kakoršne zastopa SRZ in da se bo o vsem podal javen in natančen račun. Niti en cent se ne bo porabil v druge svrhe.

Ignatz Ankele.

Mansfield, O. — Iz vseh krajev Združenih držav prihajajo poročila o strašni boleznih, influenci. Tudi tukaj v tej naselbini razsaja že tri mesece. Slovenec je prizanesla dosedaj, toda sedaj si je izbrala prvo žrtev v asobi hčerke družine Kordish. Bolehala je za to boleznijo tri tedne in dalje se ni mogla več ustavljeti.

Družini Kordish izrekam najsrčnejše sožalje.

L. L.

ZDAJ PRIDE TOBAK NA VRSTO.

Syracuse, N. Y. — Prohibicionisti so pijani uspehov, ki so jih dosegli zadnja leta. Opojna pijača je po njih mnenju prepovedana in sedaj se mislijo spraviti na kadilce. Opojna pijača je šla in po logiki prohibicionistov pride tobak na vrsto. Kaj pride za tobakom na vrsto, pa vedo prohibicionisti in bogovi.

To ni šala, ampak je čista resnica. Prohibicionisti že zbirajo svoje sile, na naskočijo tobak. Frederick W. Roman, profesor na tukajšnji univerzi je izjavil, da organizirajo protitobačno ligo pod imenom "No Tobacco League of America", ki bo imela namen, da izvrije prepoved tobaka v Združenih državah.

Mnogi ljudje smatrajo ustanovitev te lige za igračo, kot so smatrali v začetku "Protisalunsko ligo" za nevarno reč. Kasneje so ljudje spoznali svojo zmot, ali te daj je bilo že prepozno.

Prohibicionisti se poslužujejo že sedaj ravnoiste taktike za izvojevanje tobačne prepovedi, kot v boju proti alkoholu. Začeli so s cigaretami in že tudi izvojevali uspehe. Z bojem proti cigaretam so pričeli v farmarski državi, ker vedo, da farmarji ne kaže cigaret in da jih bo lahko pridobiti za svoje namene. Dosegli so uspehe. Počasi se bo ta boj razširil v vseh državah pod pretvezo, da so cigarete škodljive zdravju, dasiravno ni nobena tajnost, da je v eni smotki več nikotina, kot v dvajsetih cigaretah. Za cigaretami pridejo na vrsto tobak za zvečenje, smotke, pipe in noslanje.

BLAGOSLOV UMETNEGA NAMAKANJA ZEMLJIŠČ.

Seattle, Wash. — Voda, umetno napeljana iz gorovja, ki je poznano pod imenom Cascade, je sprejela 250.000 akrov sveta v svetovito zemljišče. Danes je svet stokrat več vreden, kot je bil ob času, ko še ni bilo naprav za umetno namakanje zemlje.

Po izjavi T. B. Hilla, državnega tajnika, je bil preje akter v srednjem Washingtonu vreden po 50e do \$10, dokler niso bile dograjene naprave za umetno namakanje. Danes je akter tega sveta vreden do \$150. Pridelek, ki ga pridelava farmar na enem akru, je vreden od \$60 do \$150. Vlada je pomagala z denarjem pri gradnji teh naprav.

IZ MIROVNE KONFERENCE.
(Nadaljevanje 1. str.)
Po zadnjih vesteh so česke čete okupirale premoške okolice in Poljaki jih ne morejo spraviti proč. Konferenca je sklenila, da se morajo Poljaki in Čehi odstraniti od tam in kraj zasedejo zavezniške čete, dokler se ne reši vprašanje posesti.

Vprašanje nemških kolonij je bilo končano na petkovni konferenci z novo diplomatsko zmagavo za Wilsona. Japonska je formalno naznanila, da se pokori sklepu konferencie in sprejme Wilsonov načrt mednarodne kontrole na temelju kompromisa, da imajo kolonije mandataro upravo. Južna Afrika se je končno tudi zadovoljila in ravno tako Avstralija ter Nova Zelandija. Italijani in Francozi so pristali za mednarodno kontrolo pod pogojem, da se ta kontrola omeji le na okupirano ozemlje, izvire Evrope.

Drugo večje delo, ki se čaka konferenci je liga narodov. Včeraj bi se imela vršiti tretja plenarna seja kongresa, toda bila je odložena vsled tega, ker komisije še nimajo pripravljenih vseh načrtov. Velika petorica upa prej rešiti vsa teritorialna vprašanja predno se vrši prihodnja plenarna seja.

Včeraj se je tudi pokazalo, da ameriške čete ne pojejo v Turčijo. Naj zavezniški sklenejo kar čimprej glede mešane okupacije turških krajev, ameriške čete ne bodo zraven, kajti Zdrževne države niso bile v vojni s Turčijo. Dne 1. aprila bo imela Amerika le 15 divizij vojaštva v Evropi in mesec pozneje se to število zniža na pet divizij. Ob času, ko se podpiše mir, zapusti tudi zadnji ameriški vojak evropska tla.

Uradno naznanilo se glasi, da Mehika ne pošlje poslanikov v Rusijo, Nemčijo in v nove države na tleh bivše Avstro-Ogrske, dokler se tam ne ustanovijo trdne vlade.

Mehiški kongres je sprejel postavbo, ki določa, da mora vsak ženin pokazati zdravniško spričevalo, da nima kake polne bolezni, predno se bo smel poročiti. Kdor nima denarja za zdravnika, mu ga preskrbi država.

Inozemstvo.

REVOLTA VOJAŠKIH SOVJETOV V NEMČIJI.

Izgrebi na Dunaju in v Budapešti.
Amsterdam, 2. feb. — Iz Berlina poročajo, da je odredba pruskega vojne ministra Reinhardta povzročila revolucijo v vojaških svetih. Odredba grozi zmanjšati oblast vojaških svetov, ki so do zdaj kontrolirali vso nemško armado. Sovjeti so obvestili vlado, da se bodo pokorili novi odredbi in vlada bo imela vprašanja posla, predno izvede svoj načrt.

Delavski svet v Steelu, Renska Prusija, je prepovedal rekrutiranje prostovoljcev; enako naredbo je izdal vojaški svet 19. armadnega zbora v Draždanih.

Položaj v Bremenu je kritičen. Spartaovci se nečejo podati vladnim četam in zadnje groze z obleganjem mesta.

Na Poznanjskem se vrše nadaljnji spopadi med Nemci in Poljaki. Nemši prostovoljci so reokupirali tri vasi v okolici Thornu. Vsa avstrijska vzhodna Šlezija je v rokah Čehoslovavov.

Z Dunaja javljajo o velikih nemirih. Brezposelni delavci so napovedali 'stanoarinarski štrajk' po zgledu delavcev v Budapešti in v petek so se vršile velike demonstracije pred staro zbornico, kjer je sedež nemško-avstrijske vlade. V Budapešti so tudi veliki nemiri. Vrhutega so izbruhnili ponovni krvavi spopadi med ogrskimi in čehoslovanskimi četami v Balassi, 45 milj severno od Budapešte.

Anglija izgubila 6166 letalcev.
London. — Po uradnem poročilu je imela Anglija med vojno sledeče izgube v zraku: 6166 avijatikov ubitih, 7245 ranjenih, 3128 izgubljenih in vjetih in 84 interniranih. Skupaj 16,623 mož.

Amerika naj uravna zadeve avstro-ogrskih ostankov.
London. — "Az Est" javlja iz Budapešte, da je ameriška komisija pod načelništvom profesorja Coolidgea na Dunaju priporočila ameriški vladi, da se naj po večja delokrog komisije in pomnoži osebo je za zvezniškimi zvezenci, ki naj potem reši vsa vprašanja gospodarstva, financ in narodnih sporov med državami; ki so na stali v mejah bivše Avstro-Ogrske. Komisija naj ima tudi zastopnike vseh prizadetih držav, ki tirjajo ostanke nekdanje monarhije.

Nemška državnica na Ogrskem.
Amsterdam. — Iz Budapešte poročajo, da je ogrska vlada dovolila, da smejo imeti ogrski državljani nemške narodnosti, ki sprejemajo ustavo ogrske republike 'avtonomijo' v svojih notranjih zadevah. Dalje poročajo, da bodo Nemci imeli svojo vlado v Budapešti.

Ameriški "zločinci" v Parizu.
Pariz. — Natančna preiskava je dognala, da so "ameriški vojniki", ki so po vesteh v francoskem časopisu mogli in kradli v Parizu, izkazali kot francoski napaci (banditje), ki so zadnje čase operirali v ameriških uniformah.

GIBANJE ŠPANSKIH REPUBLIKANCEV.
Španski socijalisti so sklicali posebno sejo, nakateri so proslavljali rusko revolucijo.

Iz Madrida, Špansko poročajo, da so tamošnji socijalisti obdržavali več sej, na katerih so proslavljali rusko revolucijo. Na teh shodih je nastopilo več socijalističnih govornikov, kateri so vsi hvalili ruske revolucionarje, kot začetnike nove zgodovine na delavskem polju. Povdarjali so, da se je začela nova epohalna doba za splošno svetovno delavstvo. Govorili so tudi, da se mora revolucija začeti v Španiji in da ta revolucija mora priti iz ljudstva in da bo nova re-

publika za ljudstvo in ne samo za nekatere ljudi. Ljudska vlada mora biti v rokah delavcev, kajti izhajati mora iz ljudstva in delati za blaginjo ljudstva. Zamejovale so pa vsako buržoazno republiko, kajti taka republika ne more zadovoljiti ljudstva.

Prvi govornik je nastopil Emeterio Chieharro, za njim je imel govor Candido Val. Oba sta proslavljala ruske revolucionarje, kot začetnike nove delavske republike.

Nato je nastopil Evaristo Gil, kateri je priporočal, da je treba dobro paziti, kako bodo mirovni delegatje na pariški mirovni konferenci sklepali in da se bodo ozirali na delavske želje in zahteve. Da bodo sklenili v resnici tak mir, kateri bo zadovoljil ljudstvo in delavce. Govoril je tudi o ruski revoluciji in republiku in povdarjal, da so sedanji boji v Rusiji edino boji med proletariatom in buržoazijo, ker hoče slednja izrabiti revolucijo v svoje namene, kakor je hotela francoska buržoazija izrabiti francosko revolucijo.

Obsojal je nadalje tudi španske monarhiste in jih imenoval ljudske izdajice. Povdarjal je, da bodo socijalisti povsod na dobri straži in da bodo pazili, kaj se vidi.

Nadalje je nastopil Garcia Cortes, kateri je govoril skoro v istem smislu. Dotaknil se je tudi nemške nove republike in se izrazil, da bo nemška republika prava socijalna republika, in da bo sedanji vladni režim padel.

Zadnja govornica je nastopila Virginia Gonzales, katere je rekla, da je ruska revolucija sad dolgoletnih žrtev. Povdarjala je da bo treba paziti, da se ne pojavika nova nasprotna in delavskemu razredu sovražna sila v državah, ko so zavezniški ovrgli militarizem.

Ko je bila seja zaključena je bilo predloženih več resolucij in poslali so tudi brzojavko predsedniku Wilsonu in ga prosili, da naj deluje, da se bo sklenil trajen mir, kateri bo zadovoljil ves svet. Tej seji, katere se je vršila v Casa del Pueblo je predsedoval Sennor del Rio.

Druge seje, katere so bile republikanskega značaja, so se vršile v Ateneo. Navzoči so bili vsi znamenitejši republikanci. Razpravljalo se je, kako bi se republikanska stranka bolj organizirala in imela več uspeha. Poročali so nekateri republikanski člani španskega parlamenta, koliko so dosegli v parlamentu za republikansko stvar in da so podali tri resolucije, po katerih ljudstvo izpозна, da je mogoča republikanska vlada, in da je ljudstvo zmožno vladati sebe.

Sennor Lerroux je imel dajšo poročilo o svojem delovanju in dotaknil se je tudi španskih aspiracij. Izjavil se je, da bi Španija lahko odstopila Maroko in da so zavezniški nemda pripravljeni dati Španiji Gibraltar, po katerem Španija je dolga časa hrepela. Rekel je tudi, da upa, da se v slučaju, ko se vlada spremeni, ostane armada nevtralna.

Sennor Marcelino Domingo je nato podal tri resolucije katere se bavijo z delom in programom, ko prevzame republikanska stranka vladne posele v roke.

Shod je z navdušenjem sprejel te resolucije in Sennor Lerroux je izjavil, da upa, da se bodo zavezniški strinjali z republikansko vlado.

Ko je bil shod končan in so poslanci zapuščali zborovalno dvorano, je velika množica ljudstva pričakovala pred posloppjem in vzprejela Sennor Lerroux z velikim navdušenjem. Sennor Lerroux se je zahvalil množici za njih navdušenost in ji priporočal da naj ostane popolnoma mirna, ker s tem se največ doseže. Množica ga je spremljala do hotela, kjer je stanoval.

Ameriške vesti.

105.733 AMERIŠKIH RANJENIČEV V EVROPSKIH BOLNIŠNICAH.

Washington, D. C. — Po uradnem poročilu generala Pershinga, katerega je obelodanil vojni departament zadnji teden, je bilo dne 9. januarja 105.733 ameriških vojakov v bolnišnicah na Francoskem in Angliškem. 72.642 mož trpi na raznih boleznih, 33.111 pa na ranah in drugih telesnih poškodbah.

Število bolnih in ranjenih vojakov je pa vedno manjše. V tednu pred datumom tega poročila je bilo odpuščenih iz bolnišnic čez 15.000 mož. Veliko število slučajev je seveda tudi neozdravljivih; v omenjenem tednu je umrlo 561 mož vsled bolezni, 281 pa za ranami.

Seznam vseh ubitih, ranjenih in izgubljenih ameriških vojakov je dovršen v centralnem uradu v Franciji. Kar je zdaj prijavljenih smrtnih slučajev, se dogajajo v bolnišnicah. O vseh takih slučajih bodo prizadeti sorodniki ali prijatelji nemudoma obveščeni.

NOTRANJA VOJNA MED DEMOKRATI.

Washington, D. C. — V zaupnih krožkih demokratske stranke se delajo nagerti, katerih ne bo "demokratski jug" prav nič vesel. Vodilne glave demokratov na severu in zapadu si šepetajo med seboj, da so zadnji poraz pri volitvah lansko jesen zakrivili "demokratski bikoglavci z juga", ki so pripomogli do minimalne cene za pšenico, dočim so pustili bombaž, da so mu poljubno skakale cene med vojno. Vsled tega morajo zdaj trpeti kazen — in kazen pride v obliki prvenstvenega bojkota. Nič več ne bodo demokratje z juga imeli načelnih mest v kongresnih odborih, in če bo treba imenovati kakšnega diplomata za inozemsko službo, bodo imeli prvenstvo pristaši na severu, vzhodu ali zapadu.

ITALJANI IN GRKI V AMERIŠKI SILIJO DOMOV.

New York, N. Y. — Več kakor 3000 italijanskih in grških delavcev v New Yorku je vprašalo za potne liste, da odpotujejo domov s prvimi parniki, ki odplujejo proti Italiji in Grški. Skoraj vsi so izgubili sorodnike na bojiščih.

13 EKSPRESNIH USLUŽBENCEV JE UKRADLO ZA \$100,000 BLAGA.

Boston. — Trinajst ekspresnih uslužbencev na vlakih, ki vozijo med Bostonom in New Yorkom, je priznalo krivdo tatvine in obsojeni so bili v zapor od štirih mesecev do enega leta. Skupna vrednost ukradenega blaga na vlakih znaša več kot \$100,000, toda našli so ga le za \$10,000 vrednosti. Fantje so kradli neopazno zadnjih petnajst mesecev.

MRTVO TRUPLO SO LINČALI!

Little Rock, Ark. — John Kelfer, star 55 let in samec, je umoril 18-letno hčer trgovca Clayborna in nato je izvršil samomor. Dele je umoril zato, ker je zavrgla njegovo snubitve. Ko se je raznešla vest o umoru, se je zbrala številna drhal pred Keiferjevimi stanovanjem z namenom, da ga linča. Drhal je udrla v sobo, kjer je ležalo njegovo truplo. Vsi delci jez, ker ga niso mogli več mučiti in usmrtiti, so linearji vlekli truplo na cesto in ga tam sežgali na grmadi.

ZAKONSKA PREDLOGA PROTI BERGERJU.

Washington, D. C. — Kongresnik Clark, demokrat iz Floride, je predložil zbornici predlogo, ki ima namen vzeji Viktor Bergerju, izvoljenemu socialističnemu kongresniku v Milwaukee, sedež v kongresu.

Želodec v neredu.

LAXCARIN TAKOJ VSTAVI KOLCANJE, KISELICO, PLINE IN SLABO PŘEBAVO.

Vaša hrana ali gor? Vaš želodec je v neredu, kislica, plinov okus po jedi, ali težki želodec po jedi, slaba prebava, bolečine v glavi, nič zuto. Tukaj je hitra pomoč. Ne odlašajte, vzemite Laxcarin tablete in takoj se vam zboljša prebavni sistem, preneha kislica in želodčna nerodnost preneha.

Laxcarin tablete so najhitrejša pomoč za želodčne nerodnosti. Stanejo prav malo, pomagajo pa veliko. Prodajajo se pri LAXCARIN PRODUCTS CO., Cena samo en dolar.

Dept. Z. 2, Pittsburgh, Pa.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s njimi idejami, podpirajte trgovce, ki oglašajo za Prosveto. — V zalogi imamo vse za vsakdanje potrebe in ne po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK, Herminia, Pa.

Slovenska Narodna Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Incipit. 17. junija 1907 v dr. Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODSEK.

PREDSEDNİK: Vincenc Canjar, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNİK: Anton Hraat, Box 140, Canonsburg, Pa.
TAJNIK: John Verderbar, 2708 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODDIELKA: Paul Berger, 2657-59 So. Lawdale av., Chicago, Ill.
BLAGAVNIK: Anton J. Terboven, Box 1, Cicero, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Filip Godina, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

FOROTNI ODSEK.

JOJE AMBROŠIĆ, predsednik, Box 281, Canonsburg, Pa.
JOHN UNDERWOOD, 406 Hay St., Springfield, Ill.
MARTIN ŽELONŠEK, Box 276, Barberton, Ohio.
JOE RADIŠEK, Box 432, Smithton, Pa.
FRANK SODRKA, 5800 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODSEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 So. Lawdale av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Rudolf Pieterček, Box 436, Bridgetville, Pa.
ANTON RADIŠEK, Box 73, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
LEE KUKAR, Box 246, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 14818 Hale Ave., Collingwood, Ohio.
JOHNS AMBROŠIĆ, 418 Pierce St., Elyseth, Minn.
JOE KALAN, 6101 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Canjar, JOJE AMBROŠIĆ in Matt Petrovič.

ZDRUŽITVENI ODBOR.

PREDSEDNİK: Frank Alet, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN TRČIČ, Joe Shuk, Mary Udoviz.
VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6302 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": JOJE ZVERNIK.

POZORI! — Vse donosne politične in stvarni, ki so tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote sploh, naj se pošiljajo na naslovi: John Verderbar, 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
Vse zadeve bolniške podpore naj se pošiljajo Paul Bergerju, tajniku bolniškega oddelka v gl. uradu.
Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.
Vsi prisilni ali gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslovi: JOJE AMBROŠIĆ, Box 281, Canonsburg, Pa.
Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljajo predsedniku tiskovnega odbora Vincenc Canjarju.
Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, ogledi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslovi: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

AMERIKA ZAHTEVA IZPRAZNITEV RUSIJE.

Unikanje zaveznikov na arhangelski fronti se nadaljuje.

Pariz, 2. feb. — Ameriške mirovna delegacija je včeraj predložila francoski vladi načrt, da zavezniške in ameriške čete takoj izpraznijo vse rusko ozemlje. Anglija podpira Ameriko in pravi, da njene čete zapuščajo Rusijo v marcu. Ne glede na to, kaj storijo druge zavezniške države.

Istočasno pa noče francoska vlada pripoznati Jeana Longueta, urednika socialističnega lista "La Populaire", kot zastopnika ruske sovjetske vlade, katerega so boljševidki pooblastili, da v njihovem imenu govori z diplomati v Parizu. Francija se trdovratno upira umakniti čet iz Rusije, ali vsekakor se bo morala udati pod pritiskom Amerike in Anglije, kakor se je udala za konferenco z Rusijo.

Wilsonov korak za izpraznitev Rusije izvira — kakor poročajo iz zanesljivih virov — iz konferenca ameriških zastopnikov z Leninovimi pristajki. Iz razgovorov med boljševidki in ameriškiimi zastopniki je Wilson dobil informacije, da je ruski sovjēt pri volji poslati delegate na zavezniško konferenco, ako se takoj umaknejo zavezniške in ameriške čete iz Rusije, drugače pa ne.

Arhangelsk, Rusija, 1. feb. — Uradno poročilo, izdano v tuckajšnjem zavezniškem vojnem stanu, se glasi, da so se zavezniške in ameriške čete zopet, umaknile in prepustile Taresevo boljševidkom. zavezniški so padli nazaj nadaljnih 29 milj. Boljševidska artilerija silovito bombardira nove zavezniške postojanke. Zadnje dni se je pokazalo, da so pričeli boljševidki rabiti tudi granate, ki so napolnjene s strupenim plinom.

Sovjetska vlada je poslala na daljnih 15,000 mož na severno fronto.

Novo umikanje zaveznikov v Rusiji.

Arhangelsk 31. jan. — Včeraj so boljševidki napadli angleške čete v okolici Tareseva in Anglije so moral izprazniti vas Aleksijevskaja. Boljševidki koncentrirajo veliko množino čet med vodogredno železnico in reko Vago v srhu, da zanjeajo zavezniške čete in jih odrežejo od Dvine.

Mehika pošlje delegacijo v Pariz.

Mexico City. — Vlada zanika vest, da je Mehika poslala zastopnika na mirovni kongres, pravi pa, da pošlje delegacijo v zadevi lige narodov, katero Mehika odobrava.

Vlada ravnotako zanika vest.

da išče posojila v svoti 400 milijonov dolarjev pri ameriških bankirjih v New Yorku.

Severova zdravila za vsa zdravila v domačih in tujih državah.

Kašelj

najbolje pri otrocih ali odraslih se ne sme nikdar zanemariti! Kašelj je znak prehlajenja in ga je treba takoj lediti. Nikoli vam ne bo žal vzeti

Severa's Balsam for Lungs

(Severov Balsam za Pljuča), ki je zelo prijetno zdravilo proti kašlju, prehladu, bodcu, hripavosti in kašdar v grlu boli. Zelo priporočljivo je za novorojenčka, otroke in odrasle. Cena 25 in 50 centov v vaših lekarnah.

Severov Almanah za Slovence za leto 1919 je gotov in pripravljen za razpečevanje v vseh lekarnah ali po naravnost od

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Čenjenji rojaki pozor!

Čenjenim rojakom naznanimo, da mi kupujemo vse Liberty Bonds ter jih plačujemo v gotovem denarju po dnevnem KURZU (njih vrednosti). Rujaki, katerim je nemogoče priti osebno v naš urad, naj pošljejo svoje BONDE v priporočenem pismu (registriranem), ker na drug način mi nismo odgovorni v slučaju izgube po poštni ali drugi pošiljatelji. — Pošljite na naslov: Mr. John Bahorich, 120 Bakerswell Bldg., Pittsburgh, Pa.

NA PRODEJ JE

40 akrov farma, le 5 1/2 milje od mesta Bovey City, Minn. 8 akrov je izloččenega, nova dve nadstropna hiša 28x16, dve sobi spodaj in 27x15 spalnica zgoraj, klet spodaj meri 10x18. Podlaga je sezidana iz kamna pod hišo. Stala za 4 krate, koošnjiak meri 14x12, avtomobil garaža 16x14, dobra voda, dobra cesta. Slovenci so sosedje. Pišite danes na naslov Severi Pittman, B. 7, Box 22, Bovey, Minn.

Rojaki pozor!

Čenjenim rojakom se naznanja, da se je ustanovila družba THE AMERICAN AMUSEMENT & THEATRE CO, INC. z glavnico \$100,000 z namenom, da nabavi kar več mogoče gledališč. Načrti so že izdelani kje se bodo vzele 10 gledališč v letu 1919, od katerih se sedaj že lastuje dva in imamo dva pod arom. Za vse te stvari je pa potrebno veliko denarja. Družba sedaj nudi napredaj svoje delnice po zelo nizki ceni! \$1.00 vsaka. Dobiček je preračunjen, da bi mogel doseči do 40% v letu 1919. Pišite po natančnejša pojasnila na naslov: Mr. John Bahorich, 120 Bakerswell Bldg., Pittsburgh, Pa.

LAXCARIN

VSTAVI ŽELOČNE NEREDNOSTI.

Prodaja se pri

Lacarin Products Co.,

Cena je en dolar.

Dept. Z. 2 Pittsburgh, Pa.

CONEMAUGH, PA.

VABILO IN NAZANILLO.

Vsem delničarjem Slovenske Zadruga Prodaljne Conemaugh, Pa., se naznanja tem potom, da se bo vršila seja dne 9. februarja, 1919 ob 2 uri popoldan v dvorani Sv. Alojzija; uljudno ste naprosimo, da to vabilo vpoštevalte. Pridite vsi na sejo, da boste osebno slišali poročilo odbora, kaj je vse Zadruga storila in koliko smo naredovali, na kakinji podlagi stojimo sedaj in kaj naj se ukreni za bodoče. Na ti seji **NAJ SE DOLOČI**, kaj in kako bi bilo najbolje za napredok v tem letu. Nobenih postranskih govorov se ne bo vpoštevalo, samo one pač, ki bodo prišli k seji o stvari razpravljati. Torej pridite gotovo in vsi. Uljudno vabi Odbor.

POZOR SLOVENKE.

Trije samski Slovenci različne starosti se žele seznaniti s Slovencami v svrhu ženitve in sicer Frank Augustin, star 27 let se želi seznaniti s Slovenko v starosti od 18 do 27 let. Drugi je Joe Jamnik, star 23 let se želi seznaniti s Slovenko v starosti od 18 do 23 let in tretji pa je John Kostrove, star 22 let se želi seznaniti s Slovenko v starosti od 18 do 25 let. Katero vesel, naj piše in priloži naj svojo sliko. Pisati je na spodnji naslov. Tajnost se zagotavlja in le Slovence imajo prednost.

Frank Augustin, P. O. Box 168, Orient, Ill. Joe Jamnik, P. O. Box 173, Orient, Ill. John Kostrove, P. O. Box 174, Orient, Ill.

Vaš sosed morda še ne ve, da je dnevnik "Prosveta" zelo priljubljen pri svojih čitateljih. Opozorite ga!

Potrebujemo: dekleta za delo tovarni metel. Dobra plača in stalno delo, prilika za napredok. V soboto se dela samo pol dneva. Izglasite se na 1438 Spring Garden Ave., North Side, Pittsburgh, Pa.

UBIJALEC MCDONALDOVE SE JE PRILJAVIL!

Chicago, Ill. — James R. Monroe, alias Darling, privatni detektiv, ki je hodil po naročilih v St. Louis, Indianapolis in druga mesta, da odkrije razne "misterije" se je naznanil na policiji v Rock Islandu, da je povozil in ubil gđ. Josephino McDonaldovo v Chicagu in jo mrtvo odpeljal na samotno kraj.

Njegova izpoved odkriva deloma misterij, radi katerega je bilo izprašanih več koferejev.

Monroe noče povedati, kaj je delal v Chicagu, toda dejal je, da je drvil s svojim avtomobilom po Belmontovi cesti, ko je v četrtek zvečer povozil McDonaldovo.

Kmalu po nezgodi je ustavil, vzela ženska z odbijača in jo posadil v avtomobil. Pronešel je, da je mrtva. Odločil se je, da jo odpelje na samotno kraj. Ženska je hotela ujeti voz poulične železnice, ko jo je povozil.

Monroe pravi, da ga je pričela peči vest, ko je zapustil Chicagu in čital, da oblasti iščejo ubijalec. Izpovedal je, da je šel v družbi dveh žensk v Cedar Rapids, Ia., toda v hotelskih knjigah ni vknjiženo njegovo ime. Rekel je, da je avtomobil lastnina J. C. Ballingerja v Valparaisu, s katerim je povozil dekleta.

Ko je odložil dekleta na samotnem kraju, se je vrnil v Chicagu in si v neki garaži sposodil ključavo, da je z njim izravnal odbijač, ki se je malo skrivil vsled nesreče.

Detektivski načelnik Mooney dvomi, da Monroe govori resnico. Po njegovi sodbi je prenapet, ali se pa kaj drugega skriva za njegovo izpovedjo. Šerif John G. Miller v Rock Islandu je zopet prepričan, da ima pravice ubijalec pred sabo, čeravno se njegova izpoved čita kot dogodek v "šundromanu."

In detektivski načelnik Mooney se ni motil. Ko je Monroe prišel policiji v Chicagu v pest, je po 24 urah povedal popolnoma drugo povest o svojih čudežnih doživljajih v Chicagu. Izpovedal je, da je bil že dvakrat na odhodu za železnim omrežjem. Pred več leti je pobegnil iz ameriške armade in sedaj ga iščejo, ker je ukradel nekemu brivcu v East St. Louisu \$100.

Ampak dober pripovedovalec pa je Monroe. To mu priznajo tudi na državnem pravnicistvu, kajti dogodek o povoznem dekletu je slikal tako živo, da so posluševalci zadrževali kar sapo. Na drobno je opisal vse detajle.

Policija še ni zadovoljna z izpovedjo Monroea, kajti povedal je nekaj, kar po vsej pravici obuja sum, da Monroe nekaj prikrija.

Monroe je izpovedal, da je imela ženska krvav obraz, kar je videl, ko jo je dvignil od tal in dal v avtomobil. Ta fakt še ni bil objavljen v listih.

Neki Gordon je opisal, kakšno kravatno iglo je nosil Monroe. Tako iglo so našli blizu mrtve McDonaldove. Misterij še ni razvozan in policija ima še vedno pred sabo uganbo, kdo je povozil McDonaldovo.

SPOZNAVJE PRIHAJA ZA KONSTRUKTIVNO DELO.

Washington, D. C. — Po govoru Nathan A. Smitha, podravatelja zveznega biroja za posredovanje dela, v katerem je naslikal, da postaja položaj nevarno zavoljo brezposelnosti, je pričelo prihajati spoznanje, da je treba nekaj ukreniti.

Senator Kenyon iz Iowe naznaja, da bo zahteval, da pride njegova predloga, ki odloča \$100,000,000 za vladna stavbinska dela in \$300,000,000 za okrajna, državna in občinska stavbinska dela, takoj na razpravo.

Senator John W. Weeks iz Massachusettsa bo mogoče zahteval, da kongres vzame v pretres njegovo predlogo, ki predlaga, da se imenuje komisija za rekonstruktivno delo. Mr. Smith je razkril položaj takšen, kakršen je. Prav nič ga ni olepšaval in je povedal, da se število brezposelnih delavcev vedno bolj množi. Njegova odprta beseda je učinkovala, da prihajajo v kongresu do spoznanja, da položaj postaja kritičen in da je treba nekaj podvzeti, da se omeji brezposelnost. Zdelo se je, da se nevarnost odvrne, dokler tovarne niso pričele odpuščati delavce v velikem številu in niso odpuščeni stotisoči vojakov.

NAROČILA ZA LADJE ČRTANA.

Washington, D. C. — Ladjedelnice so dobile nalogo, ki črta naročila za ladje. Te ladje bi nosile od 1,000,000 do 1,250,000 ton in dna bi položili še le po prvem avgustu.

Charles Piez, glavni fajnatelj brodogovne kompanije je izjavil, da so prizadete ladjedelnice na pacifičnem in atlantiškem obrežju.

"Jeklo za te ladje še ni večinoma izdelano", pravi mr. Piez, in nalogo ne naprav isedaj še nobenega učinka na ladjedelnice. Tudi še ni sklenjeno, da ne bodo ladij zgradili, ki so sedaj odložene.

MAJHEN VZROK, VELIK UČINEK.

Ashtabula, O. — Policaj Albert Snow je naletel na trojico, ki se je pretepevala na ulici. Bila sta brata Edward in William Koski in neka tretja oseba, ki je pobegnila, ko se je približal policaj, ki je aretirat brata. Ko ju je hotel policaj odgnati na postajo, je Edward Koski pograbil policajca in ga parkrat udaril. Policaj je segel po samokresu in ga ustreliš.

POSLEDICA STAVE.

Stuebenville, Ohio. — William Kincaid, trgovec z avtomobili, je stavil lani pri avtomobilski dirki s Thomas McGarryjem, da pride na cilj. Stavo je zgubil in plačal \$500. Kasneje ju je nekdo ovadil, da sta stavila za denar in sedaj je sodišče obsodila Kincaida še na \$50 denarne globe. Kincaid ima torej dvojno izgubo.

NEVAREN SPOMIN NA VOJNO.

Port Chester, N. Y. — Vojno razstrelivo je zrušilo dom sarženta Joseph Hamiltona in prostaka Ralph Hamiltona, ki sta se vrnila iz bojiska v Franciji in s sabo prinesla za spomin ročne granate, naboje za strojne puške, nemško čelado in pištolo. Vse to sta spravila v posebni sobi. Naenkrat je pa ena ročna granata eksplozivirala in napravila veliko luknjo in tlaku spalne sobe. Zdelo se je, da neeksplozivirane granate na dnu reke Byram. Vsaka skušnjava uel.

ČUDNI TATOVI.

Wheeling, W. Va. — Trideset neznanih tatov je vdrljo v glavni stan "Protisalnuske lige" in odneslo sedem kovčegov žganja. Policija ne more izslediti krivceve.

Hudomušni ljudje za šepetajo drug drugemu v uho, da so žejni protisalnurnarji izpraznili steklenice.

V DELIRIJU SI JE PREREZAL VRAT.

Russellville, Ind. — Pearl Grimes, star 40 let, je ubil samega sebe. Bolan je bil na influenco in pljučnici. V deliriju je prosil svoje sosedje za britev, da se obrlje. Komaj so mu dali britev in jo je nabrusil, si je prerezal vrat. Njegova vopropa je ležala za influenco v ravnosti sobi ob času tragedije.

ZVEZNI URADNIK OBTOŽEN, DA JE ISKAL PODKUPNINO.

Washington, D. C. — W. S. Bennett, bivši konfiresnik, zastopaj lesnega trgovca E. S. Hinesa iz Chicaga, je izpovedal pred senatnim odsekom za stavbinske zadeve, da je Milton J. Trainor, ki je imel zveze z zemljiščnim oddelkom vojnega departmenta, zahteval od Shanks Construction kompanije v Chicagu \$100,000, če hoče da se ji poveri zgradba bolnišnice v Speedway Parku pri Chicagu.

Bennet je dejal, da je Trainor rekel George H. Shanksu, če mu ne da \$100,000 provizije, da Shanksova kompanija ne dobi naročila. Shanks ni hotel nič slišati o taki kupčiji in se je o stvari posvetoval z Hinesom, ki je kasneje naznanil stvar vojnemu tajniku Bakerju. Vojni tajnik Baker je odredil preiskavo, toda stvar je najbrž zaspala, je dodal Bennett.

AVTOBANDITJE SO ODNESI BOGAT PLEN.

Chicago, Ill. — Trije banditje, ki so se pripeljali v velikem zelenem avtomobilu, so oropali Bosh Magneto kompanijo za \$1,700.

Vesti iz stare domovine.

JUG. CAS. URAD. WASHINGTON, D. C. ČEŠKO-SLOVAŠKA LEGIJA V LJUBLJANI.

Vzorna organizacija — Glavni star Ajdovščini.

"Slovenski Narod" piše 11. novembra: "Organizacija češkoslovaške armade in Ljubljani napreduje sijajno kot vzgled vsem narodnim organizacijam. Noben drugi narod ni v stani izvršiti tako sijajne organizacije v tako kratkem času in mi moramo samo z želostjo konstatirati, da smo daleč zaostali za našimi severnimi brati. Organizacija češko-slovaške legije v Ljubljani je že tako močna, da lahko podpira naše narodno gibanje v najoddaljenejših krajih naše domovine. Češko-slovaška legija je odposlala močne, popolnoma opravljene in s trojnimi puškami oborožene oddelke v Ptuj, na Pragarsko in v Ormož v Ljubljani je prevzela češko-slovaška legija čuvanje in stražo po vsem severnem delu, vstevši tudi južno železnico. Češko-slovaška legija je prevzela 5. novembra tudi obnovo kordone, ki brani vojski, ki se vrača z bojiska, shod v Ljubljano. Češko-slovaški legiji se je pripajala tudi ona češko-slovaška brigada, ki šteje 3500 pušk in 300 baterije. Češko-slovaki imajo svoj aviatni oddelk in svojo aprovičajo. Podpolkovnikov stan s štabom se nahaja v Ajdovščini pričakuje to nadaljnih odredb od Narodnega Vyboru v Pragi.

Proslava Slovencev v Celju. O prevzetju uprave mesta in okolice Celja po Slovcnih poročajo slovenski listi zelo zanimive podrobnosti. 6. novembra ob 8. zjutraj je bila izročena uprava mestne občine v roke zastopnika vlade SHS. Upravo je izročil župan pl. Jabornegg s protestom, katerega pa ni natančneje utemeljil. Za stopništvo Narodnega Veča je obstajalo iz dr. Bevkovića in več slovenskih zaupnikov. Pred občinsko zbornico se je nabralo kakih 15.000 do 20.000 ljudi. Celje se je prvokrat oddahnilo in je mog'o pokazati tudi na zunan slovenski duh. Mesto je bilo vse v zastavah. Sedaj se je šele pokazalo, kakso Nemci skozi leta znali preprečiti izraz narodne volje in zadušiti pravi značaj Celje.

Kako je bil denunciran deželni-vladni svetnik Viktor Parma. (Interpelacija dr. Korosca v dunajskem parlamentu.) Da je župan Ornič v Ptujtu denuncijanti, dokazuje tudi škandalozno zasledovanje deželnovladnega svetnika Parme v Litiji. V Litiji se je mudil avgusta 1914 kot črnovojniški železniški vojniški oddelka deželnovladnega svetnika Watzulika, svak ptujškega župana in renegata Orniča. V gostilni, kjer se je zbirala družba svetnika Parme, se je govorilo tudi o vojnih dogodkih v Srbiji. Watzulik ni imel drugega dela, kakor da je sporočil svemu tustu Orniču v potvorjeni obliki iz celote izrgani in slabo razumljeno izjavo svetnika Parme, katera izjavi se je v poglavitnem obračala proti oholosti in tudi v Avstriji znani brutalnosti pruskega vojaštva. Ornič je denunciral svet. Parma pri vojaškem sodišču v Gradcu, toda divizijako sodišče v Ljubljani je preiskavo proti Parmi že čez 8 dni ustavilo. In taki denuncijanti pripadajo častniškem zboru, oziroma so župani!

Italijanska vojska v Istri. Reka, 13. novembra. Italijanske čete, močne tri zbroje, okroglo 100.000 mož, imajo okupirati ozemlje južno od črte Idrija-Preloka.

Pag, 12. novembra. Včeraj ob 3. popoldne je dospela v pristanišče italijanska torpedovka. Poveljnik je izjavil pred odborom in javno pred narodom, da prihaja v imenu zaveznikov in Zdr. drž. v Amerike z namenom, da vzdrži mir. Mestni odbor je protestiral. Italijani so izkrcali 500 mož.

Jugoslovanske zastave na Jadranu. Reka, 12. novembra. Po obvestilu, katero je dal danes zjutraj italijanski admiral Rainer reškemu velikemu županu dr. Lencu, je vprašanje zastave na parobrodih rešeno v popolnem soglasju z jugoslovanskimi zahtevami. Namesto došednjave avstro-ogrske zastave ho obena na prvem jurišolu jugoslovanska, na drugem pa italijanska zastava (bel). Italijanska zastava sploh ni bela, da bi bila razvita.

Deseti brat.

ROMAN.

Spisal Josip Jurčič.

(Nadaljevanje)

In res je imel stari posebno spenesne korake. Palica mu je malo rabila in le redkokrat se je spotaknil.

Pomenek, ki ga je imel s svojim sinom, desetim bratom, menda ni bil nikakor tak, da bi se mu bilo srce olajšalo, temveč videlo se mu je, da je posebno nemiren in razburjen. Večkrat je pogledal proti nebu, roka se mu je pestila in čuden divji glas je bil slišati iz njegovih ust, glas, ki se je privil na jezik kakor vzdih globoko od znotraj.

Prišel je domov. Vrata so bila še odprta. Prišedši v svojo sobo užge luč, potem pa naglo hodi po sobi gori in doli, kakor da bi nekaj preiščal.

Naposed se usede k mizi, natančne nočnice in začne pisati. Pisal je dve uri.

Potem vzame iz zaklenjene omarice več pisem, menice in druge papirje denarne vrednosti.

Vse skupaj zapečati in naredi napis: "Mojemu sinu Marijanu!" Vse zapečaten šop vtakne potem v plaščev žep.

Se enkrat se vrne k omari, vzame iz polne vročice nekaj tolarjev in sname pištolo s klina ter jo skrbno ogleduje. Potem zopet vse zaklene.

Ogrne plašč, ozre se še enkrat po sobi in gre ven, doli po stopnicah.

Zdolaj je Krivčevemu stanovanju nasproti ležal Marijan. Tiho stopi stavec v to sobo. Krivčevka je dremala na stolovni bolniku in se ni prebudila.

Oče pristopi bliže k bolnemu sinu, položi roko na čelo, potiplje žilo in šepeta: "Umreti ne more!" "Sin, bodi srečnejši, kot je bil tvoj oče!" pravi, ko je gledal Marijana nekaj minut. — "Koln ga, če hočeš!"

In morda čez dolgo, dolgo časa je prišla zdaj solza v oko možu, ki ni poznal solz.

"Ponoči in v boleznit te puščam, kakor volk svoje mlade v brlogu. Puščam te, da te nikdar več ne vidim, da se poslovim od tega sveta, te smrdneče luže! O da bi ti imel drugo prepričanje o življenju, da bi vedno ostal v dosegljivih sanjah!"

Pri zadnjih besedah se je bila zbudila Krivčevka. Starec je ni opazil. Odšel je.

"Kaj neki to pomeni?" si je mislila. "Bog ve, če je bolezen zagovarjal, kaj-li! Moram vendar pogledati za njim!"

In ko je šla po prstih iz sobe, je našla večna vrata na stečaj odprta. "Za božjo voljo, kaj bo neki delal zunaj?" je mislila in gledala po dvorišču in po vrtu. Gospoda ni bilo nikjer. Ravno je bila namenjena zapahneti vrata, ko zasliski tam pri hlevu neko šumenje.

Gospod Piškav je bil osedal konja in Krivčevka je videla, kako ga je zasedel in odjaljal z dvorišča po poti proti Slemenicam.

"Da bi le ne znorel! Prehladil se bo, potlej ga bom morala pa okopavati kakor zdaj Marijana. Zmerom sem mislila, da ne bo nič dobrega, ker je po noči zima ostajal. Zdej je pa iztaknil, česar je iskal. In stari še lažje kaj dobi!"

Tako je majka gostolela zapiraje vrata, potem pa šla povedat svojemu ljubeznivemu možu, kaj je videla.

Na slemenicah je bila še luč, čeravno je bilo že preej pozno ponoči. Bili so zdaj v gradu samo domci, zakaj stotnik in Venclj s hčerjo so se bili odpravili, videč, da bi bili po nepriljetnem dogodku s Kvasom vsej družini nadležni gostje.

V navadni sobi sta sedela graščak in njegova žena. Mamica in prejšnji Kvasov učence sta bila odšla spat. Oče in mati pa sta ukrepala to in ono. Mati je zagovarjala hčer, kolikor je mogla, oče pa ji je očital, da bi bila ona moralna bolj paziti. Naposed sta se zedinila, da bi bil Kvas "dober zet, ko bi le imel kako premoženje; preverila sta pa drug drugega, da bo deklica kmalu pozabila vse to in se rada možila, kadar pride dobra prilika.

Ravno sta tudi onadva vstala, ko je prišla stara Urša povedat na vrata, da je gospod s Poleska tukaj.

Preej je stopil Piškav v sobo. Čudila sta se temu prihodu tem bolj, ker ju odurni sosed še po dnevu ni imel navade obiskovati.

Prišel je domov. Vrata so bila še odprta. Prišedši v svojo sobo užge luč, potem pa naglo hodi po sobi gori in doli, kakor da bi nekaj preiščal.

Naposed se usede k mizi, natančne nočnice in začne pisati. Pisal je dve uri.

Potem vzame iz zaklenjene omarice več pisem, menice in druge papirje denarne vrednosti.

vidim, da se poslovim od tega sveta, te smrdneče luže! O da bi ti imel drugo prepričanje o življenju, da bi vedno ostal v dosegljivih sanjah!"

Pri zadnjih besedah se je bila zbudila Krivčevka. Starec je ni opazil. Odšel je.

"Kaj neki to pomeni?" si je mislila. "Bog ve, če je bolezen zagovarjal, kaj-li! Moram vendar pogledati za njim!"

In ko je šla po prstih iz sobe, je našla večna vrata na stečaj odprta. "Za božjo voljo, kaj bo neki delal zunaj?" je mislila in gledala po dvorišču in po vrtu. Gospoda ni bilo nikjer. Ravno je bila namenjena zapahneti vrata, ko zasliski tam pri hlevu neko šumenje.

Gospod Piškav je bil osedal konja in Krivčevka je videla, kako ga je zasedel in odjaljal z dvorišča po poti proti Slemenicam.

"Da bi le ne znorel! Prehladil se bo, potlej ga bom morala pa okopavati kakor zdaj Marijana. Zmerom sem mislila, da ne bo nič dobrega, ker je po noči zima ostajal. Zdej je pa iztaknil, česar je iskal. In stari še lažje kaj dobi!"

Tako je majka gostolela zapiraje vrata, potem pa šla povedat svojemu ljubeznivemu možu, kaj je videla.

Na slemenicah je bila še luč, čeravno je bilo že preej pozno ponoči. Bili so zdaj v gradu samo domci, zakaj stotnik in Venclj s hčerjo so se bili odpravili, videč, da bi bili po nepriljetnem dogodku s Kvasom vsej družini nadležni gostje.

V navadni sobi sta sedela graščak in njegova žena. Mamica in prejšnji Kvasov učence sta bila odšla spat. Oče in mati pa sta ukrepala to in ono. Mati je zagovarjala hčer, kolikor je mogla, oče pa ji je očital, da bi bila ona moralna bolj paziti. Naposed sta se zedinila, da bi bil Kvas "dober zet, ko bi le imel kako premoženje; preverila sta pa drug drugega, da bo deklica kmalu pozabila vse to in se rada možila, kadar pride dobra prilika.

Ravno sta tudi onadva vstala, ko je prišla stara Urša povedat na vrata, da je gospod s Poleska tukaj.

Preej je stopil Piškav v sobo. Čudila sta se temu prihodu tem bolj, ker ju odurni sosed še po dnevu ni imel navade obiskovati.

Prišel je domov. Vrata so bila še odprta. Prišedši v svojo sobo užge luč, potem pa naglo hodi po sobi gori in doli, kakor da bi nekaj preiščal.

Naposed se usede k mizi, natančne nočnice in začne pisati. Pisal je dve uri.

Potem vzame iz zaklenjene omarice več pisem, menice in druge papirje denarne vrednosti.

Vse skupaj zapečati in naredi napis: "Mojemu sinu Marijanu!" Vse zapečaten šop vtakne potem v plaščev žep.

Se enkrat se vrne k omari, vzame iz polne vročice nekaj tolarjev in sname pištolo s klina ter jo skrbno ogleduje. Potem zopet vse zaklene.

Ogrne plašč, ozre se še enkrat po sobi in gre ven, doli po stopnicah.

Zdolaj je Krivčevemu stanovanju nasproti ležal Marijan. Tiho stopi stavec v to sobo. Krivčevka je dremala na stolovni bolniku in se ni prebudila.

Oče pristopi bliže k bolnemu sinu, položi roko na čelo, potiplje žilo in šepeta: "Umreti ne more!" "Sin, bodi srečnejši, kot je bil tvoj oče!" pravi, ko je gledal Marijana nekaj minut. — "Koln ga, če hočeš!"

In morda čez dolgo, dolgo časa je prišla zdaj solza v oko možu, ki ni poznal solz.

"Ponoči in v boleznit te puščam, kakor volk svoje mlade v brlogu. Puščam te, da te nikdar več ne vidim, da se poslovim od tega sveta, te smrdneče luže! O da bi ti imel drugo prepričanje o življenju, da bi vedno ostal v dosegljivih sanjah!"

Pri zadnjih besedah se je bila zbudila Krivčevka. Starec je ni opazil. Odšel je.

"Kaj neki to pomeni?" si je mislila. "Bog ve, če je bolezen zagovarjal, kaj-li! Moram vendar pogledati za njim!"

In ko je šla po prstih iz sobe, je našla večna vrata na stečaj odprta. "Za božjo voljo, kaj bo neki delal zunaj?" je mislila in gledala po dvorišču in po vrtu. Gospoda ni bilo nikjer. Ravno je bila namenjena zapahneti vrata, ko zasliski tam pri hlevu neko šumenje.

Gospod Piškav je bil osedal konja in Krivčevka je videla, kako ga je zasedel in odjaljal z dvorišča po poti proti Slemenicam.

"Da bi le ne znorel! Prehladil se bo, potlej ga bom morala pa okopavati kakor zdaj Marijana. Zmerom sem mislila, da ne bo nič dobrega, ker je po noči zima ostajal. Zdej je pa iztaknil, česar je iskal. In stari še lažje kaj dobi!"

Tako je majka gostolela zapiraje vrata, potem pa šla povedat svojemu ljubeznivemu možu, kaj je videla.

"Dober večer, gospod Piškav! Kako je kaj Marijanu? Vendar ne slabeje?" reče graščak.

"Bo že, že!" — odgovori starec ter se usede.

"Prav hudo nam je bilo, ko smo slišali to nesrečo, ki vas je zadela; zakaj radi smo imeli Marijana, kakor da bi bil domač", pravi gospa.

Doktor Kaves izvleče iz svojega plašča zapečaten šop pisav ter ga dne na mizo, rekoč: "Gospod, sosed, nekaj vas bom prosil. Obojbitu mi, da boste tako dobri in mi boste to opravili."

"Ze veseljem, če je le v moji moči!" odgovori graščak.

"Jaz moram zdej preej, še to noč odpotovati. Prosim vas, dajte to pisanje, zapečateno kakor je, mojemu sinu, kadar bo čisto zdrav. Prej ne!"

"Bodite brez skrbi! Shranjeno bo dobro!"

"In še to. Vi ste imeli nekaj nekega Kvasa za učitelja. Ta je obdolžen, da je poškodoval mojega sina. To ni res. Tedaj vas pooblaščujem v svojem in sinovem imenu, da ga rešite vseh stitosti. — Da se vam veruje, prosim, dajte mi malo papirja in pero!"

Piškev zapíše te besede: "Lovre Kvas ni bil pri poboju mojega sina Marijana. Sicer pa je moja in tudi mojega sina želja, da se ta reč ne preiskuje dalje."

"To izročite sodnji, brž ko morete. — Mogoče je, da moj sin dobi na tem kako drugo bolezen. Ako bi se to primerilo, dajte zdravniku Venclju to, kar bom zdej napisal. On bo že vedel, kako se ima ravnati!"

In napisal je starec nekaj latinskih besedi in znamenj, ki jih graščak ni umel.

Potem je Piškav vstal in šel. Graščak ga je spremlil po stopnicah doli, in ko je videl, da ima konja pred vrati privezanega, mu je pomagal, da je zajahal.

Poslovil se ni nič, izpodbodel je konja in kmalu ga graščak ni več videl in — nihče več!

(Dalje prihodnjik.)

"PROSVETA". (Upravniški oddelok).

2657 So. Lavendala Ave., Chicago, Ill. Ako to storite, tedaj pride vsaka poslana stvar takoj v pravo roko brez vsake zamude. Če torej šlitate, da je povsod točnost, držite se tega!

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN. Poljski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Drugo jutro je bil namestnik kakor prerajen. Začelo se je delo, gibanje in pospravljanje, ker je bil ta dan odločen za odhod iz Ljubna. Častniki so že od ranega jutra morali pregledovati polke, katere so vodili na ravan ter jih postavljali v red za odhod. Knez je bil pri sveti maši v kapelici svetega Mihaela, potem se je vrnil v grad in sprejel poslance grškega duhovništva in meščanov iz Ljubna in Horola. Vsedel se je na tron v dvorani, slikanej od Helma, obdan od vitežtva. Tu se je ljubenski župan Hruba poslovil od njega v ruskem jeziku v imenu vseh mest, pripadajočih k zadneprovskej državi. Najpoprej ga prosi, naj ne gre in jih ne pusti osamljenih kakor ovce brez pastirja. Slišati to, jeli so tudi drugi poslanci s sklenjenimi rokami prositi: "Ne odhajaj! Ne odhajaj!" Ko jim knez odgovori, da se to mora zgoditi, — padejo mu k nogam, žalujoč za gospodarjem, ali vsaj na videz kazajoč žalost, ker se je govorilo, da vkljub knezovej dobroti večina njih goji sočutje do Hmelnickega in Kozakov. Imovitejši meščanje so se bali prostakov, ker so slutili, da preej po knezovem odhodu pridero v mesto. Knez jim odgovori, da se je po možnosti trudil, da bi jim bil oče, ne pa gospodar. Rotil jih je, naj ostanejo zvesti tronu in poljskej ljudovladi, tej skupnej materi, pod katere krili niso trpeli krivice, marveč mirno živeli, nabirali si premoženja, in bili prosti vsakega jarma, katerega bi jim tuje gotovo naložili. S takimi in jednkavimi besedami se je poslovil tudi od poslancev grškega duhoventva, na kar je prišla ura odhoda. Sedaj se je začel jok in tarnažen služabnikov po vsem gradu. Dvorske gospodične so kar so komaj še pripravili k zavesti. Kneginja sedla je brez joka in s ponosno dvigneno glavo v kočijo, ker se je s ponosna gospa sramovala kazati pred ljudmi svojo žalost. Trupne ljudi so stale pred gradom; v mestu so zvonili z vsami zvonovi, mašniki so blagoslovljali odhajajoče s križem. Dolga vrsta naloženih voz, kočij in teleg se je komaj prerila skozi grajska vrata.

Naposed tudi knez sede na konja. Bandera polkov so se mu priklonila, topovi na nasipih so zagromeli; jok, hrup in kriki so se mešali z glasom zvonov, z gromenjem topov — odmevom bojnih tromb in ropotanjem kotlov. Vojska se je jela pomikati naprej.

Spredej sta korakala dva tatarska praporja pod vodstvom Roztvorskega in Versulja, po-

tem topničarji gospoda Vurelja, pešci polkovnika Mahnickega; za njimi se je peljala kreginja, dvorske gospe in ves dvor in s priljago naloženi vozovi. Za njimi je stopal valaški prapor gospoda Bihoveca in ostala vojska: težka kouvica, oklopniki in husarji; najzadnji so jahali dragonci in Kozaki.